

Európska nadácia
pre zlepšovanie životných
a pracovných podmienok

Druhý európsky prieskum kvality života – prvé zistenia

> zhrnutie <

„Ako sa dá čo najlepšie zabezpečiť sociálny blahobyt všetkých občanov Európy v rámci globalizovaného sveta? ... Imperatívy verejnej politiky, ako sú „Rast a Zamestnanosť“, Lisabonská stratégia a snaha o väčšiu konkurencieschopnosť nie sú samy o sebe cieľmi ale prostriedkami vedúcimi k cieľu, ktorým je blahobyt európskych občanov.“

Hodnotenie sociálnej situácie – Úrad európskych politických poradcov (konzultačný dokument, 2007)

Kontext

Európsky prieskum kvality života (European Quality of Life Survey, EQLS) predstavuje jedinečnú iniciatívu s cieľom preskúmať kvalitu života v celom rade krajín. Je hlavným zdrojom informácií, poukazuje na problémy sociálnej a hospodárskej politiky, pred ktorých riešením stojí EÚ po nedávnych dvoch kolách rozšírenia. Prieskum poskytuje jedinečný obraz sociálnej situácie v rozšírenej Únii, ktorý zahŕňa objektívne aj subjektívne prvky.

„Kvalita života“ bezpochyby pokrýva veľmi širokú oblasť politických záujmov, pri ktorých existuje jasná potreba zmapovať a pochopiť rozdiely súvisiace s vekom, pohlavím, zdravím, príjmom, spoločenským postavením a regiónom. V pracovnom programe nadácie Eurofound sa zdôrazňuje potreba spojiť hodnotenie kvality života s meniacou sa povahou zamestnanosti, rovnováhou medzi pracovným a súkromným životom a sociálnou súdržnosťou, ako aj s modernizáciou sociálnej ochrany a službami sociálneho zabezpečenia.

Prístup nadácie Eurofound sa preto zameriava všeobecne na kvalitu života a nielen na životné podmienky a na kvalitu života sa pozerá najmä z hľadiska rozsahu, v akom musia súkromné osoby splniť svoje vlastné ambície. Prieskum bol vyvinutý ako nástroj na zdokumentovanie a analýzu sociálnej situácie v Európe, čiže na informovanie o diskusiách v oblasti sociálnej politiky na témy ako sú, napríklad, meniaci sa štruktúra rodín, sociálne vylúčenie a demografické problémy.

Hlavné výsledky druhého prieskumu EQLS budú uverejnené na jar 2009 spolu so sériou podrobnejších správ zameraných na kľúčové politické témy.

Hlavné závery

Zvyšovanie úrovne blahobytu európskych občanov je hlavným cieľom verejnej politiky EÚ a v európskych krajinách sa ním zaoberá celá škála inštitúcií a služieb. Samotné systémy hospodárskej a sociálnej ochrany sa neustále menia, aby vyhovovali novým potrebám, a je zjavné, že medzi členskými štátmi EÚ v súčasnosti existujú značné rozdiely a aj spoločné znaky. Napríklad Malta a Slovinsko majú niektoré spoločné charakteristické znaky s krajinami západnej Európy, zatiaľ čo občania v členských štátoch pri Stredozemnom mori, ako je Grécko, Taliansko a Portugalsko majú často názory a skúsenosti, ktoré sa viac podobajú názorom a skúsenostiam niektorých nových členských štátov, ako povedzme názorom severských krajín.

Rozdiely, pokiaľ ide o spokojnosť so životom a prístup k budúcnosti v rámci jednotlivých krajín a medzi nimi, zdôrazňujú značné odlišnosti medzi životnými podmienkami a skúsenosťami každodenného života. Konkrétne blahobyt v bývalých socialistických krajinách sa podstatne líši v závislosti od sociálnych a demografických skupín, existujú tam značné nevýhody súvisiace s nízkym príjmom, a zdá sa, že starší ľudia sú menej spokojní so svojou situáciou.

Kvalita života neodráža len okolnosti porovnateľné s inými danosťami. V rámci prieskumu EQLS sa zaznamenalo mnoho prípadov konkrétnej núdze a nevýhod, napríklad nedostatok vhodných umyvární a toaliet v určitých častiach niektorých krajín. Vlastníctvo nehnuteľnosti nie je vždy zárukou vysokého štandardu. Potvrďuje sa to v niektorých členských štátoch, kde sa značný počet nehnuteľností nachádza v osobnom vlastníctve, pričom si však tieto nehnuteľnosti vyžadujú údržbu a opravu.

Bez ohľadu na materiálne problémy je neodškriepiteľné, že rodina zohráva hlavnú úlohu vo všetkých krajinách ako základný prostriedok sociálnej integrácie, a aj zdroja spokojnosti s každodenným životom. Okrem toho treba poznamenať, že ľudia veľmi často udávajú problémy so zosúlaďovaním svojich rodinných povinností s požiadavkami v zamestnaní. V tejto súvislosti sa naskytujú príležitosti na vývoj nových politík uplatňovaných na pracoviskách, ako aj na rozvoj miestnych služieb.

Spokojnosť s rodinným a osobným životom je vo všeobecnosti vyššia ako spokojnosť s nevyhnutnými verejnými službami. Veľká časť ľudí uvádza problémy s prístupom k zdravotníckym službám a sú znepokojení kvalitou zdravotníckych a opatrovateľských služieb. Vzhľadom na starnutie Európy predstavuje kvalita týchto služieb najväčšiu výzvu, najmä ak sa vezme do úvahy vysoká miera zlého zdravotného stavu a invalidity, ktoré uviedli starší občania v nových členských štátoch.

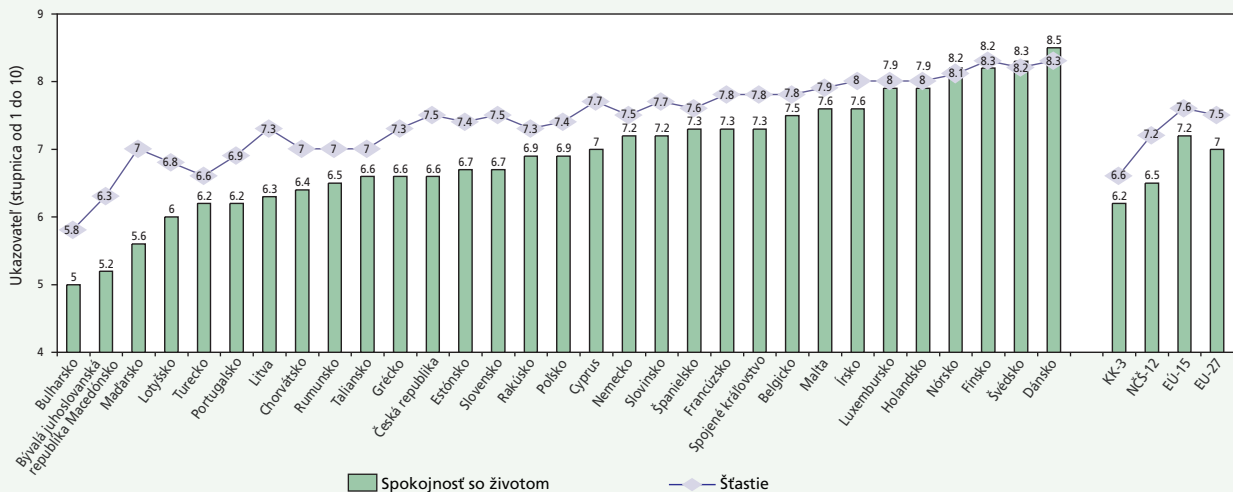
Kvalita spoločnosti, tak v miestnom ako aj všeobecnom kontexte, je základným prvkom kvality života. Výsledky prieskumu EQLS, ktoré sa týkajú sociálnej dôvery a vnímania sociálneho napätia, zdôrazňujú naliehavú

potrebu riešiť problémy spoločenských vzťahov a sociálnej súdržnosti. Spoločenské zmeny napredujú vo všeobecnosti pomaly a s problémami, ale v čase hospodárskej krízy a rastúceho rizika sociálneho vylúčenia predstavujú stále väčšiu výzvu.

Spokojnosť so životom

Európania sú vo všeobecnosti so svojim životom spokojní a sú šťastní. Na stupnici od jedna do desať je v EÚ-27 priemerné hodnotenie spokojnosti so životom na úrovni 7 a priemerné hodnotenie šťastia je na úrovni 7,5. Napriek tomu sa úroveň spokojnosti so životom, ako aj úroveň šťastia značne líšia v závislosti od jednotlivých krajín. Úroveň šťastia je vyššia ako úroveň spokojnosti so životom. Rozdiel medzi nimi je priam priepastný najmä v troch kandidátskych krajinách (KK-3) s nízkym príjmom a v dvanástich nových členských štátoch (NČŠ-12). To zdôrazňuje rozdielnu povahu týchto ukazovateľov. Šťastie je hodnotené emocionálnejšie a je menej ovplyvnené životnou úrovňou, zatiaľ čo ukazovateľ spokojnosti so životom je viac ovplyvnený sociálno-ekonomickými okolnosťami.

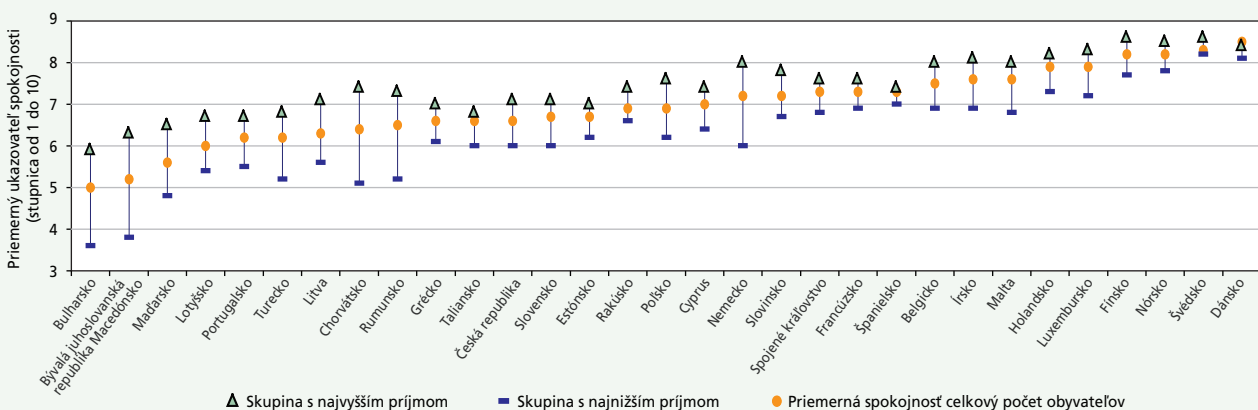
Obrázok č. 1: Ukazovateľ šťastia a spokojnosti so životom podľa krajín

Otázka 29: Ak zväzíte všetky okolnosti, naľko ste spokojný so svojim životom v dnešnej dobe? Stupnica od 1 („veľmi nespokojný“) do 10 („veľmi spokojný“). Otázka 42: Ak zväzíte všetko ako celok, do akej miery by ste na stupnici od 1 do 10 zhodnotili svoj pocit šťastia, pričom [1] znamená, že nie ste vôbec šťastný a [10] znamená, že ste veľmi šťastný.

Zdroj: Prieskum EQLS z roku 2007 pri všetkých údajoch uvedených v tomto zhrnutí.

Obrázok č. 2: Priemerná spokojnosť so životom podľa príjmových skupín

Otázka 29: Ak zväzíte všetky okolnosti, naľko ste spokojný so svojim životom v dnešnej dobe? Stupnica od 1 („veľmi nespokojný“) do 10 („veľmi spokojný“)?

Rozdiely v spokojnosti so životom v rámci krajín sú podobné medzi jednotlivými sociálnymi a ekonomickými skupinami.

Z prieskumu vyplynulo niekoľko všeobecných zistení:

- Osoby s vyšším príjmom, dobrým zdravotným stavom, dobre plateným zamestnaním a vyššou úrovňou vzdelania sú podľa očakávania viac spokojní, šťastní a ich očakávania sú naplnené.
- Vyššiu úroveň spokojnosti uvádzajú aj osoby žijúce spoločne s partnerom a deťmi.
- Tieto rozdiely sú omnoho markantnejšie v NČŠ-12. V týchto krajinách zohráva významnú úlohu aj vek, pričom mladší ľudia sú omnoho spokojnejší, pravdepodobne v dôsledku politických a spoločenských zmien v mnohých NČŠ-12, ktoré vytvorili viac príležitostí pre mladších občanov, ako pre staršiu generáciu.

Optimizmus

Svoju budúcnosť vníma 55 % občanov EÚ optimisticky. Rozdiely medzi celkovými priermi dvoch skupín krajín – EÚ-15 a NČŠ-12 – sú len veľmi malé. Rozdiely medzi jednotlivými krajinami EÚ a krajinami v rámci týchto dvoch skupín sú naopak veľké.

- Vo všetkých severných krajinách (ktoré dosahujú najvyššiu úroveň pokiaľ ide o optimizmus), viac ako tri štvrtiny respondentov uviedlo, že pokiaľ ide o budúcnosť, sú veľmi optimistickí.
- V ďalších 20 krajinách má viac ako polovica respondentov pozitívne očakávania, pokiaľ ide o budúcnosť vrátane niektorých NČŠ-12, ktoré dosiahli veľmi vysokú úroveň, napr. Poľsko, Slovinsko, Malta a Estónsko. Do tejto skupiny patria aj všetky tri kandidátske krajiny.
- V troch krajinách EÚ-15 (vo Francúzsku, Taliansku a Portugalsku) sa o budúcnosti vyjadrila optimisticky

menej ako polovica respondentov. To isté platí pre štyri krajiny z NČŠ-12, a to Českú republiku, Bulharsko, Maďarsko a Slovensko. Maďarsko má najnižší podiel optimistov spomedzi všetkých 31 krajín, kde väčšina ľudí uvádza, že sú viac pesimistickí ako optimistickí.

Subjektívne vnímanie blahobytu

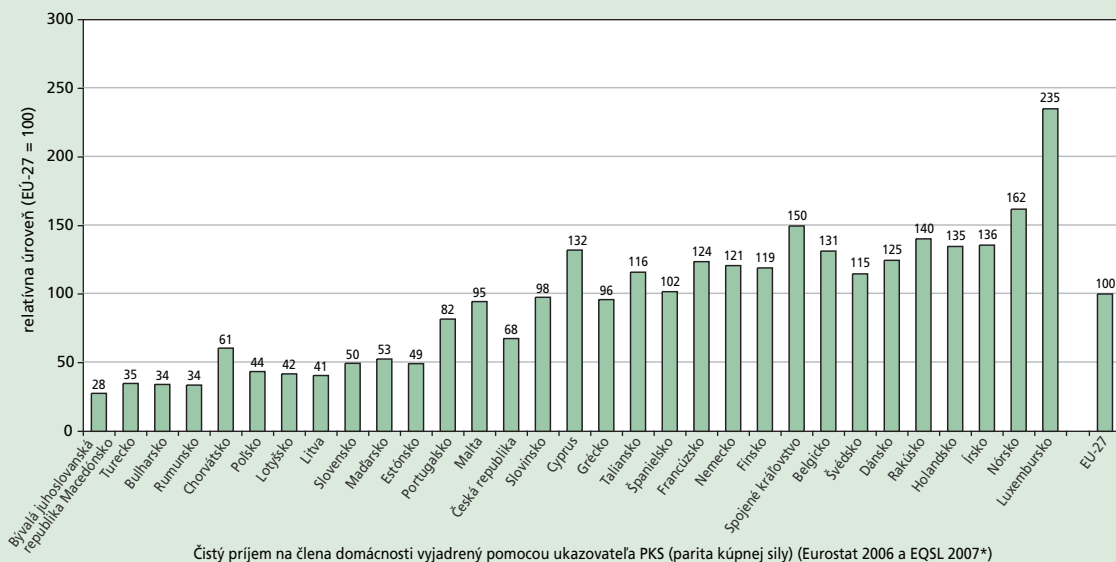
Celkové subjektívne vnímanie pocitu blahobytu sa meria spokojnosťou, šťastím a naplnením zmyslu života.

- Vo väčšine NČŠ-12 a KK-3 je v porovnaní s EÚ-15 nižšia úroveň blahobytu.
- V rámci EÚ-15 sú veľké rozdiely. V severných krajinách respondenti uvádzajú najvyššiu úroveň spokojnosti, šťastia a naplnenia zmyslu života, zatiaľ čo v Grécku, Taliansku a Portugalsku sa úroveň blíži úrovni v NČŠ-12.
- Ale ani NČŠ-12 netvoria homogénny celok. V Bulharsku, Maďarsku, Lotyšsku a Litve vykazujú výnimočne nízke úrovne blahobytu, zatiaľ čo v Slovinsku a na Malte vykazujú úrovne podobné úrovni v EÚ-15.

Príjem a núdza

Hlavnou dimenziou kvality života ľudí je ich životná úroveň, ktorá odráža príjem domácnosti. Podľa tohto ukazovateľa sú v Európe veľké rozdiely. Spomedzi EÚ-27 majú domácnosti v Bulharsku a Rumunsku taký nízky príjem, aký majú domácnosti v kandidátskej krajine Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko. Najbohatšie členské štáty Európy sa nachádzajú medzi členskými štátmi EÚ-15, ktoré sú všetky nad priemerom v EÚ s výnimkou Grécka a Portugalska. Príjem domácností v Bývalej juhoslovanskej republike Macedónsko je nižší ako je tretina priemeru v EÚ. Naopak, priemerný príjem domácností v Luxembursku predstavuje viac ako dvojnásobok priemeru EÚ.

Obrázok č. 3: Priemerný príjem na člena domácnosti, v členení podľa krajín – relatívna úroveň v roku 2006 (EÚ-27 = 100)

Poznámka: Príjmy prepočítané na člena domácnosti umožňujú porovnanie údajov za domácnosti rozličnej veľkosti a zloženia.

Značné sú však aj rozdiely v rámci jednotlivých krajín. Najväčšie rozdiely príjmov sú v Bývalej juhoslovanskej republike Macedónsko a Turecku. Príjem najbohatších 20 % obyvateľov predstavuje v oboch týchto krajinách približne desaťnásobok príjmu najchudobnejších 20 %. V krajinách EÚ je Lotyšsko krajinou s najväčšími rozdielmi, kde najbohatší Lotyši zarábajú približne osemkrát viac ako najchudobnejší Lotyši. Na druhej strane, Dánsko, Slovinsko, Bulharsko a Švédsko patria ku krajinám s najmenšími rozdielmi, kde najbohatší občania týchto krajín zarábajú len štyrikrát viac ako zarábajú najchudobnejší občania.

Nie je prekvapením, že občania, ktorí sú nezamestnaní, majú omnoho menší príjem ako tí, ktorí vykonávajú platenú prácu. V priemere predstavuje príjem týchto domácností polovicu príjmu domácností osôb, ktoré sú zamestnané. Ako okrem toho potvrdili aj ďalšie štatistiky EÚ, ženy, osoby s nižším vzdelaním, osoby so zlým zdravotným stavom alebo osoby, ktoré ovdoveli alebo sa rozviedli majú tiež nižší príjem domácnosti.

Základné životné domácností a núdza

Prieskum EQLS ponúka celý rad nepeňažných ukazovateľov životnej úrovne a materiálnych podmienok. Občanom bola položená otázka, či im chýba niektorý zo skupiny šiestich predmetov preto, že si ho nemohli dovoliť¹. Na základe tohto ukazovateľa sú evidentné značné rozdiely medzi jednotlivými európskymi krajinami, ako aj v rámci nich. V niektorých najchudobnejších krajinách spomedzi KK-3 a NČS-12 príjemcovia najvyšších príjmov ešte stále trpia väčšou núdzou, ako najchudobnejší občania z niektorých krajín EÚ-15. Napríklad v Turecku, Bývalej juhoslovanskej republike Macedónsko a Bulharsku trpia najbohatší občania väčším nedostatkom ako najchudobnejší občania v Holandsku, Švédsku a Luxembursku.

Rozdiely, pokiaľ ide o núdzu, sa značne líšia aj v rámci jednotlivých krajín. Napríklad v Rumunsku chýbajú najchudobnejším občanom v priemere štyri základné predmety, zatiaľ čo najbohatším občanom chýba len jeden. Na rozdiel od nich, vo Švédsku a Dánsku núdza takmer neexistuje. Je to spôsobené tým, že je tam len

veľmi málo ľudí, ktorým by chýbal viac ako jeden základný predmet. Podiel osôb, ktoré si nemohli dovoliť päť alebo šesť základných životných potrieb je päťkrát vyšší v NČS-12 ako v EÚ-15. Vo všeobecnosti sa krajiny EÚ-15 vyznačujú väčšou rovnosťou ako susedné NČS-12 a kandidátske krajiny. Rozdiely v Grécku a Portugalsku sú však podobné rozdielom v NČS-12.

Riešenie problému s nedostatkom príjmu

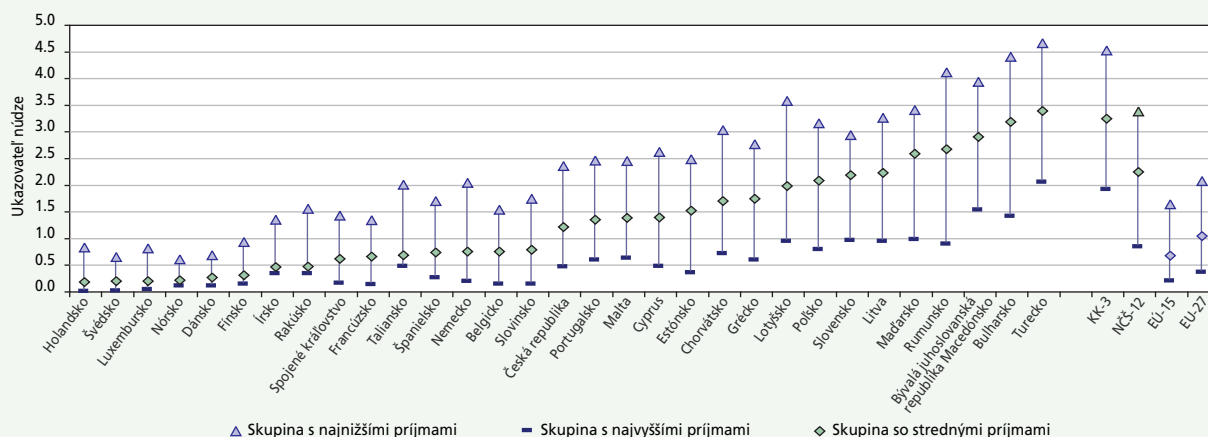
Domácnosti sa môžu pokúsiť riešiť problém s nedostatočným príjmom niekoľkými spôsobmi, napríklad produkciou potravín na vlastnú spotrebu, bývaním vo viacgeneračných domácnostiach a podieľaním sa na nákladoch alebo požiadanim priateľov alebo rodinu nežijúcu s nimi v jednej domácnosti o pomoc. Všetky tieto prístupy sú omnoho bežnejšie v chudobnejších krajinách. Napríklad približne polovica zo všetkých domácností v NČS-12 a v KK-3 (s výnimkou Cypru a Malty) si pestuje niektoré potraviny. Na rozdiel od nich si v Rakúsku, Belgicku a Nemecku potraviny pestuje len približne jedna domácnosť z piatich. Približne 27 % domácností v Rumunsku a 25 % v Litve pomáhajú buď finančne alebo potravinami osoby, ktoré s nimi nežijú v spoločnej domácnosti, na rozdiel od 9 % domácností v EÚ-15, pričom v Chorvátsku (21 %) a Bývalej juhoslovanskej republike Macedónsko (30 %) žijú v najchudobnejších domácnostiach tri generácie spolu.

Rodina

Výsledky druhého prieskumu EQLS poukazujú na účasť rodiny na starostlivosti o deti a starších ľudí a na skutočnosť, že rodina pre väčšinu osôb zostáva aj naďalej prvým prístavom, na koho sa v prípade núdze obrátia so žiadosťou o pomoc. Poukazuje to na kvalitu vzťahov v rodine, ako najdôležitejšieho aspektu kvality života.

Zodpovednosti za domácnosť nie sú rozdelené rovnako medzi mužov a ženy. Ženy častejšie uvádzali účasť na každodenných domácich prácach a starostlivosti. Ženy venujú omnoho viac času domácim povinnostiam. V EÚ-

Obrázok č. 4: Priemerný ukazovateľ núdze podľa príjmových skupín a podľa krajín

Poznámka: Ukazovateľ núdze dosahuje hodnoty od nuly (nechýba žiadny predmet) po šesť (chýba všetkých šesť predmetov)

¹ Primerané vykurovanie domácností, ročná dovolenka, nový nábytok na účely výmeny za opotrebované kusy nábytku, mäsitá strava každý druhý deň, nové oblečenie, finančné prostriedky na pohostenie hostí doma.

Tabuľka 1: Denná starostlivosť a domáce práce, v členení podľa pohlavia a skupín krajín (v %)

	EU-27		EÚ-15		NČS-12		KK3	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy	Muži	Ženy	Muži	Ženy
Starostlivosť o deti a vzdelávanie detí	25	35	24	34	27	39	10	45
Varenie a domáce práce	29	79	31	81	21	72	11	78
Starostlivosť o starších ľudí	4	9	3	9	5	8	4	8

Otázka 36: Ako často sa zúčastňujete nasledujúcich mimopracovných aktivít? Údaje uvádzajú percentuálny podiel osôb, ktoré uvádzali starostlivosť alebo vykonávanie domácich prác každý deň.

27 ženy uvádzajú, že starostlivosti o vzdelávanie detí venujú týždenne 33 hodín a muži 18 hodín, zatiaľ čo ženy trávia 18 hodín týždenne varením a domácimi prácami v porovnaní s desiatimi hodinami týždenne v prípade mužov.

Väčšina Európanov trávi menej času starostlivosťou o starších a zdravotne postihnutých príbuzných alebo účasťou na dobrovoľníckych a charitatívnych činnostiach ako domácimi prácami, pričom tieto činnosti vykonávajú menej ako raz týždenne. Spomedzi tých, ktorí sa v EÚ-27 podieľajú na týchto činnostiach, muži uvádzajú, že venujú v priemere 11 hodín týždenne a ženy trávia v priemere 15 hodín týždenne starostlivosťou o starších alebo zdravotne postihnutých príbuzných, zatiaľ čo muži sa podieľajú na dobrovoľníckych a charitatívnych činnostiach v priemere sedem hodín týždenne a ženy šesť hodín týždenne.

Európania sa pravidelne a často stretávajú s ostatnými rodinnými príslušníkmi a so svojimi priateľmi. Polovica občanov v EÚ-27, ktorých deti s nimi nežijú v spoločnej domácnosti, uvádza osobný kontakt s jedným alebo viacerými deťmi aspoň každý alebo každý druhý deň.

Samozrejmosťou sa stal telefonický kontakt, kontakt prostredníctvom elektronickej pošty alebo riadnej pošty, pričom viac ako 75 % tých istých občanov uvádza, že sú v takomto kontakte so svojimi deťmi aspoň raz týždenne a takmer polovica aspoň každý alebo každý druhý deň.

Celkovo ľudia uvádzajú vysokú úroveň spokojnosti so svojim rodinným životom a v menšom rozsahu so svojim spoločenským životom, hoci obidva spôsoby života súvisia s príjmom.

Rovnováha medzi pracovným a súkromným životom

Do stredobodu diskusií o sociálnej politike sa dostala otázka, ako umožniť občanom, aby sa dosiahli určitú rovnováhu medzi rodinným životom, osobnými záväzkami a pracovným životom.

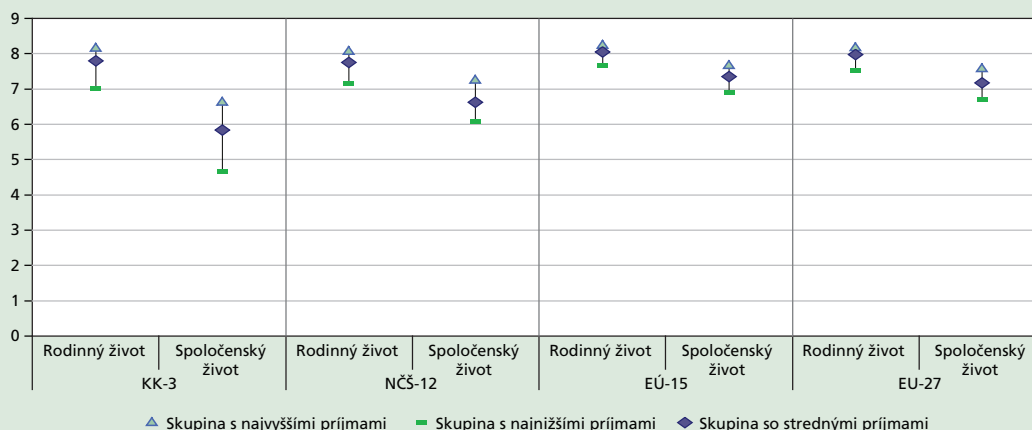
Skutočnosť, že ľudia majú zamestnanie, vo všeobecnosti značne zvyšuje spokojnosť so životom. V zásade tí, ktorí sú nezamestnaní, obvykle uvádzajú omnoho vyššiu úroveň nespokojnosti a depresii v porovnaní s tými, ktorí pracujú. Keďže práca zaberá značnú časť života ľudí, kvalita práce má vplyv aj na kvalitu života. Schopnosť zosúladiť pracovné požiadavky, rodinné povinnosti a spoločenský život, t. j. dosiahnutie udržateľnej rovnováhy medzi pracovným a osobným životom evidentne zvyšuje spokojnosť Európanov so životom.

Takmer polovica (48 %) občanov, ktorí majú v EÚ-17 platené zamestnanie, zvädza, že aspoň niekoľkokrát mesačne sú z práce príliš unavení na to, aby mohli robiť domáce práce, pričom takmer štvrtina (22 %) hovorí, že sú unavení niekoľkokrát týždenne.

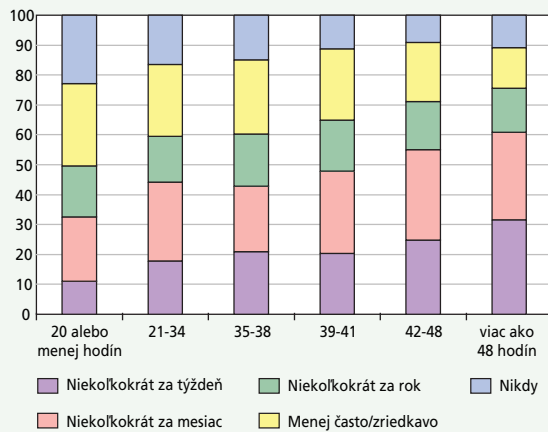
Podobná, ale menšia časť pracujúcich hovorí, že majú problémy s plnením svojich rodinných povinností z dôvodu množstva času, ktorý trávia v práci: 29 % uvádza, že sa im to stáva aspoň niekoľkokrát mesačne a 11 % uvádza, že sa im to stáva niekoľkokrát týždenne. Medzi mužmi a ženami sa nezistili žiadne všeobecné rozdiely čiastočne preto, lebo problémy s rovnováhou medzi pracovným a súkromným životom jednoznačne súvisia s počtom odpracovaných hodín.

Pre Európu ako celok sa zdá, že problémy s rovnováhou medzi pracovným a súkromným životom sa najbežnejšie vyskytujú v juhovýchodnej Európe.

Obrázok č. 5: Priemerná spokojnosť s rodinným a spoločenským životom, v členení podľa príjmových skupín

Obrázok č. 6: Miera, do akej sú občania príliš unavení nato, aby vykonávali domáce práce, v členení podľa odpracovaných hodín (v %)

Otázka 11: Ako často sa Vám počas uplynulého roka stávalo, že...? (1. Niekoľkokrát za týždeň, 2. Niekoľkokrát za mesiac, 3. Niekoľkokrát za rok, 4. Menej často/zriedkavo, 5. Nikdy, 6. Nevieam); ... ste prišli z práce domov taký unavený, že ste nevládali urobiť niektoré nevyhnutné domáce práce.

Otázka 6: Koľko hodín obvykle pracujete resp. ste odpracovali za týždeň (vo svojom hlavnom zamestnaní) vrátane akejkoľvek platenej alebo neplatenej práce nadčas?

Odpovede „Nevieam“ sú z tejto analýzy vylúčené.

- V Chorvátsku a Grécku o niečo viac ako 70 % pracujúcich občanov hovorí, že sú z práce príliš unavení na to, aby robili domáce práce aspoň niekoľkokrát mesačne a o niečo viac ako polovica z nich v KK-3, t. j. Chorvátsku, Turecku a Bývalej juhoslovanskej republike Macedónsko, majú problémy s plnením rodinných povinností, pretože práca im zaberá príliš veľa času.
- Zdá sa, že negatívne účinky práce na súkromný život sú najmenej bežné v Belgicku, Taliansku, Nemecku, Holandsku a Nórsku, kde menej ako 40 % uvádza, že na vykonávanie domácich prác sú príliš unavení aspoň niekoľkokrát mesačne.
- Vo Fínsku, Francúzsku a Švédsku má 20 % zamestnancov problémy s plnením rodinných povinností aspoň niekoľkokrát mesačne z dôvodu množstva času, ktorý strávia v práci.

Keď zoberieme do úvahy situáciu v oblasti zamestnanosti a úpravu pracovnej doby mužov a žien, zdá sa, že v mnohých krajinách si muži, ale najmä ženy prispôbujú svoje povolanie svojim osobným okolnostiam (napr. pracujú na plný alebo na čiastočný úväzok). Ľudia, ktorí odpracujú viac platených hodín, uvádzajú viac problémov s rovnováhou medzi pracovným a súkromným životom. Viac ako štvrtina zamestnancov v EÚ má pocit, že v práci trávia príliš veľa času. Častejšie je to prípad mužov ako žien.

Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť

Zdravie je pre Európanov dôležité, až 81 % osôb s riadnym pobytom v EÚ uvádza, že zdravie je pre kvalitu ich života „veľmi dôležité“. Avšak v priemere len 21 % osôb hodnotí svoje zdravie ako „veľmi dobré“, zatiaľ čo 46 % ho hodnotí ako „dobré“, 25 % ako

„priemerné“ a 8 % ako „zlé alebo veľmi zlé“. Svoje zdravie hodnotí ako „zlé alebo veľmi zlé“ viac osôb v KK-3 a NČŠ-12 ako v EÚ-15. Vo všetkých dvanástich nových členských štátoch a troch kandidátskych krajinách uvádza viac žien ako mužov, že ich zdravotný stav je zlý. V EÚ-15 však nie je z tohto hľadiska žiadny podstatný rozdiel.

Uvádzanie zlého zdravotného stavu súvisí podľa očakávaní s rastúcim vekom. V EÚ-27 menej ako 2 % osôb vo veku 18 až 34 rokov uvádza zlý zdravotný stav, v porovnaní s 18 % osôb vo veku 65 rokov a viac. Situácia starších ľudí je však v NČŠ-12 horšia. Až 34 % z nich uvádza zlý zdravotný stav v porovnaní s 15 % osôb z tej istej vekovej skupiny v EÚ-15.

Vo všetkých krajinách častejšie uvádzajú zlý zdravotný stav chudobnejší ľudia. V priemere 14 % osôb s najnižším príjmom uvádza zlý zdravotný stav v porovnaní so 4 % osôb zo skupiny s najvyšším príjmom. V niektorých krajinách, ako napríklad Bulharsko, Chorvátsko, Maďarsko a Portugalsko, však až 30 % alebo viac osôb zo skupiny s najnižším príjmom uvádza, že ich zdravotný stav je zlý. Sociálne rozdiely súvisiace so zlým zdravotným stavom a pracovnou neschopnosťou stále pretrvávajú a sú všadeprítomné.

Duševné zdravie

Duševné zdravie je kľúčovým aspektom blahobytu a kvality života. Významné rozdiely sa medzi krajinami zistili pri posudzovaní celkového duševného zdravia (na základe krátkodobého ukazovateľa Svetovej zdravotníckej organizácie). Najvyšší počet bodov za dobré duševné zdravie získali krajiny EÚ-15 a Nórsko, pričom obyvatelia Nórska dosiahli najvyšší počet bodov 70. Turecko je na poslednom mieste so 47 bodmi, pre ním sú Malta, Rumunsko, Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko a Lotyšsko (všetko medzi 53 až 55 bodov). Toto poradie však nevyhnutne neodráža postavenie krajiny pokiaľ ide o celkové zdravie. Tak Cyprus, ako aj Malta, sú nižšie, ako by sa dalo predpokladať, zatiaľ čo Maďarsko sa radí vyššie pokiaľ ide o duševné zdravie vo všeobecnosti.

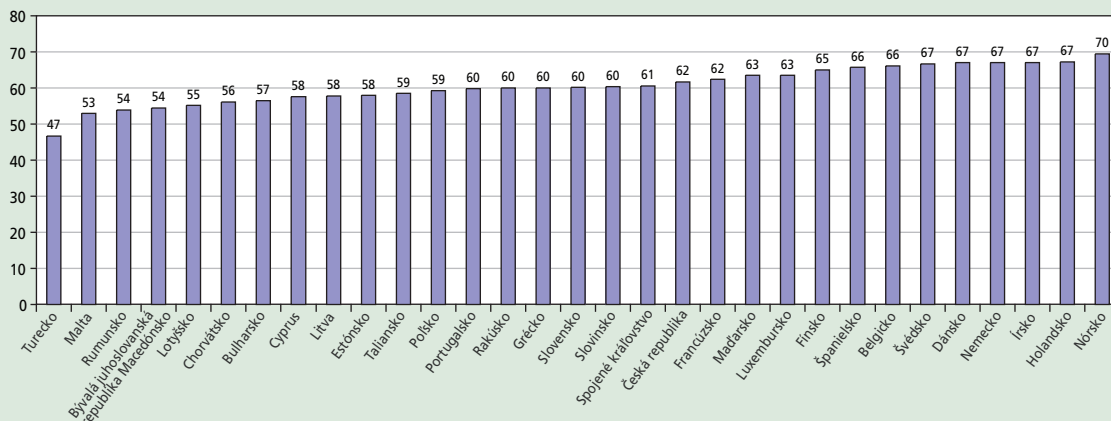
Z iného hľadiska sú však štruktúra duševného zdravia a všeobecného zdravia podobné. Duševné zdravie je horšie u starších ľudí a má tendenciu byť lepšie u ľudí s vyšším príjmom, čoho dôkazom sú KK-3 a NČŠ-12, a niekedy je lepšie u mužov, ako u žien.

Služby zdravotnej starostlivosti

Problémy s prístupom k zdravotnej starostlivosti a jej kvalitou sú pre sociálnu ochranu veľmi dôležité. Značný počet Európanov uvádza problémy s prístupom k službám zdravotnej starostlivosti. Napríklad viac ako 25 % osôb má pocit, že svojho lekára alebo nemocnicu majú príliš ďaleko, viac ako 38 % musí čakať na lekárske ošetrenie, a viac ako 27 % má problémy s výdavkami za návštevu lekára.

Ľudia s nízkym príjmom majú viac problémov s prístupom k službám ako bohatší ľudia a tento rozdiel je evidentnejší v KK-3 a NČŠ. Pre 31 % osôb zo skupiny s najnižším príjmom v EÚ-15 predstavujú náklady za návštevu lekára problém, v porovnaní so 17 % zo skupiny s najvyšším príjmom. V nových členských štátoch je to 43 % a 29 % a v KK-3 48 % a 22 %.

Obrázok č. 7: Priemerný ukazovateľ duševného zdravia, v členení podľa krajín (v %)

Ukazovateľ duševného zdravia: Otázky 46.1 až 46.5 Pri každom z nasledujúcich piatich výrokov označte ten, ktorý je najbližšie tomu, ako ste sa cítili v priebehu posledných dvoch týždňov – „Bol som veselý a mal som dobrú náladu“; „Cítil som sa pokojne a oddychnuto“; „Cítil som sa aktívne a vitálne“; „Zobudil som sa s pocitom sviežosti a oddychnutia“; „Môj každodenný život je vyplnený vecami, ktoré ma zaujímajú“ (celý čas, väčšinu času, viac ako polovicu času, menej ako polovicu času, niekedy, nikdy); celkový počet bodov za všetky vyhlásenia (0 až 5) vynásobený 4 s cieľom dostať percentuálnu časť zo 100.

Celkovo majú ľudia v EÚ-15 tendenciu hodnotiť služby zdravotnej starostlivosti lepšie ako ostatní Európania. V EÚ-15 sú zdravotnícke služby hodnotené najhoršie v krajinách pri Stredozemnom mori (s výnimkou Španielska) a v Írsku. Vo väčšine krajín ľudia hodnotia lepšie služby starostlivosti o deti ako služby starostlivosti o starších ľudí.

s priemerom 19 % v EÚ-15, zatiaľ čo sociálne bývanie je najlepšie rozvinuté v Rakúsku, Nemecku, Lotyšsku, Holandsku a Poľsku, kde viac ako 15 % ľudí žije v sociálnych alebo obecných bytoch. Bývanie v podnájme sa častejšie využíva v mestských oblastiach a podľa očakávaní častejšie túto formu využívajú mladší ľudia.

Bývanie, životné prostredie a kvalita spoločnosti

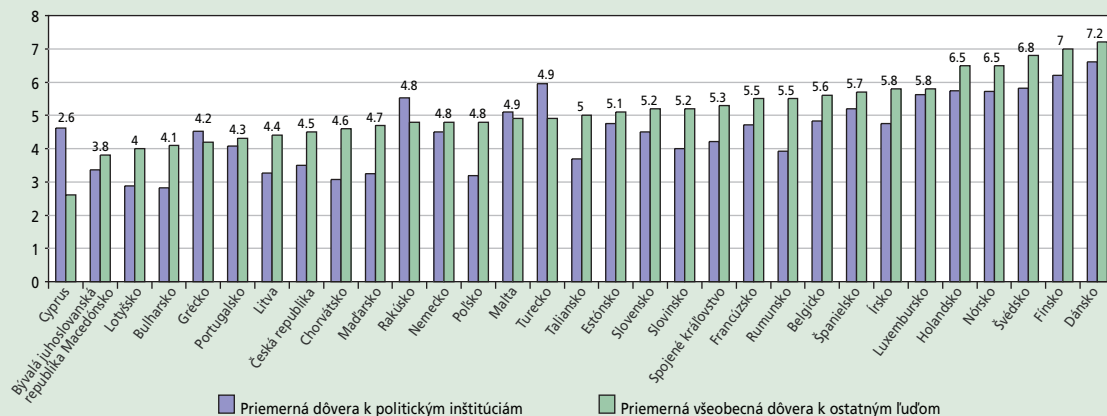
Vlastníctvo nehnuteľností

Schémy vlastníctva nehnuteľností sa v rámci Európy značne líšia. V nových členských štátoch približne tri štvrtiny ľudí vlastní dom alebo byt bez toho, že by museli splácať akúkoľvek hypotéku (v Rumunsku, Bulharsku a Litve sa tento podiel zvyšuje na viac ako 80 %). V EÚ-15 vlastní dom alebo byt v priemere 40 % obyvateľov, pričom najvyššie percento sa zaznamenalo v Taliansku a Grécku. Prenajímanie súkromným osobám je menej bežné v NČŠ12, kde sa prenajíma len 5 % v porovnaní

Kvalita bývania

Celková kvalita bývania je lepšia v EÚ-15 ako v NČŠ-12 alebo v kandidátskych krajinách. Len 9 % ľudí vo Fínsku sa stretlo s dvoma zo šiestich hlavných problémov súvisiacich s bývaním v porovnaní so 42 % v Rumunsku². Nie je prekvapením, že existuje súvis medzi príjmom domácnosti a neprimeraným bývaním, ktorý je výraznejší v NČŠ a KK-3 ako v EÚ-15. Vlhko alebo zatekanie predstavujú problém, ktorý musí riešiť 29 % ľudí zo skupiny s najnižším príjmom v NČŠ, v porovnaní s 8 % osôb zo skupiny s najvyšším príjmom. V EÚ-15 má problémy s vlhkom a zatekaním 18 % domácností zo skupiny s najnižším príjmom v porovnaní s 9 % najbohatších domácností. V NČŠ-12 z týchto domácností zo skupiny s najnižším príjmom 28 % domácností nemá vaňu alebo sprchu.

Obrázok č. 8: Dôvera k ľuďom a dôvera k politickým inštitúciám, v členení podľa krajín (v %)

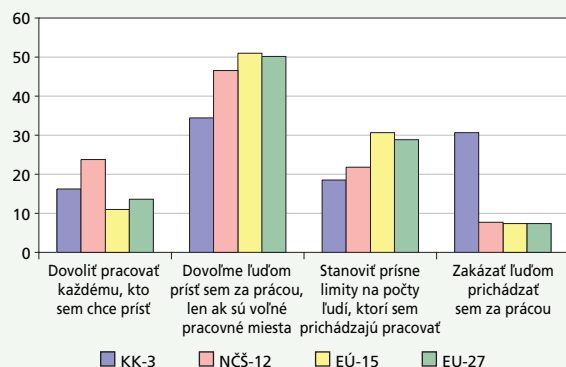

Otázka 23: Myslí si, že je vo všeobecnosti možné väčšine ľudí dôverovať, alebo by človek mal byť v kontakte s ľuďmi opatrnej? Na hodnotenie použite stupnicu od 1 do 10, pričom 1 znamená, že by ste mali byť opatrnej a 10 znamená, že väčšina ľudí možno dôverovať

Otázka 27.1: Povedzte, ako veľmi vy osobne dôverujete každej z uvedených inštitúcií a použite pritom stupnicu od 1 do 10, kde [1] znamená, že „danej inštitúcií nedôverujete vôbec“ a [10] znamená, že „jej dôverujete úplne“. (NÁRODNOST) parlament, vláda, politické strany.

² Medzi šesť možných problémov patrí nedostatok priestoru; hniloba okien, dverí alebo podláh; vlhnutie alebo zatekanie stien alebo strechy; nedostatok splachovacích záchodov vo vnútri; nevybavenie domácnosti vaňou alebo sprchou; a nedisponovanie miestom na posedenie si vonku.

Obrázok č. 9: Postoj k migrantom, v členení podľa skupín krajín (v %)

Otázka 26: Aký máte názor na skutočnosť, že ľudia prichádzajú do vašej krajiny za prácou? Ktoré z nasledujúcich opatrení by mala vláda uskutočniť?

Miestne životné prostredie

Existujú výrazné rozdiely medzi tým ako Európania vnímajú kvalitu svojho miestneho životného prostredia. V Taliansku nebolo spokojných s dvoma alebo viacerými zo šiestich hlavných aspektov životného prostredia³ 83 % ľudí, za ktorým tesne nasleduje Bulharsko (82 %), Poľsko (79 %) a Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko (77 %). Ľudia v NČŠ-12 sa častejšie sťažujú na viac aspektov životného prostredia, zatiaľ čo je miera nespokojnosti občanov v severských krajinách, ako aj v Rakúsku, Nemecku a Holandsku najnižšia.

Kvalita spoločnosti

Dôvera k iným ľuďom a inštitúciám

Keď boli respondenti požiadaní, aby zhodnotili svoju úroveň dôvery k ostatným ľuďom na stupnici od jedna do desať, občania v severských krajinách a Holandsku vyjadrili najvyššiu úroveň dôvery (uvádzali hodnotenie v rozpätí od 6,5 do 7,2). Ľudia žijúci na Cypre vyjadrili najnižšiu úroveň dôvery (len 2,6) a po nich nasledovala Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko (3,8).

Nezamestnaní menej dôverujú ostatným, rovnako ako osoby z ďalších zraniteľných skupín, ako sú napríklad choré osoby alebo slobodní rodičia. Vek pritom tiež zohráva úlohu, ale nie je to v rámci jednotlivých krajín rovnaké. Zatiaľ čo ľudia vo veku 65 a viac z krajín EÚ-15

a KK-3 tvoria v týchto krajinách skupinu osôb, ktoré najviac dôverujú iným, v NČŠ-12 je najviac dôverujúcou skupinou skupina osôb vo veku 18 až 34 rokov, čo môže odrážať rozdielny vplyv procesu hospodárskej transformácie na jednotlivé generácie osôb.

Úroveň dôvery, ktorú ľudia pociťujú k ostatným, nie vždy odráža úroveň dôvery, ktorú pociťujú k verejným inštitúciám ako je parlament, vláda a politické strany. Ľudia vo východoeurópskych NČŠ-12, a tiež v Taliansku a Portugalsku, dôverujú svojim politickým inštitúciám najmenej. Občania v severských krajinách a v Turecku svojim inštitúciám dôverujú najviac.

Napätie medzi spoločenskými skupinami

Respondenti boli požiadaní, aby zhodnotili stupeň napätia medzi rôznymi skupinami vo svojej krajine. Napätie medzi bohatými a chudobnými sa považuje za najrozšírenejšie medzi občanmi v KK-3 a NČŠ-12 (čo môže odrážať väčšie rozdiely v príjmoch po prechode na trhové hospodárstvo v týchto krajinách). Na rozdiel od toho, občanov v EÚ-15 častejšie znepokojuje napätie medzi rozličnými rasovými alebo etnickými skupinami, ktoré môžu odrážať väčšiu úroveň prisťahovalectva v týchto krajinách počas posledných desaťročí.

Metodika

Zber údajov na účely druhého prieskumu EQLS sa uskutočnil koncom roku 2007 v 27 členských štátoch EÚ, v troch kandidátskych krajinách (Chorvátsku, Bývalej juhoslovanskej republike Macedónsko a Turecku) a v Nórsku. Priemery sa uvádzajú za štyri zoskupenia: 27 súčasných členských štátov EÚ (EÚ-27), 15 krajín, ktoré sa stali členskými štátmi do roku 2004 (EÚ-15), 12 krajín, ktoré sa stali členskými štátmi EÚ v rokoch 2004 a 2007 (NČŠ-12) a tri súčasné kandidátske krajiny (KK-3).

Pri všetkých priemeroch je zohľadnený počet obyvateľov. To znamená, že priemery za jednotlivé zoskupenia krajín (EÚ-15/NČŠ-12/KK-3) v plnej miere zohľadňujú počet obyvateľov v jednotlivých krajinách. Z toho dôvodu dominujú v priemeroch za NČŠ-12 Poľsko a Rumunsko a Turecko dominuje pri priemeroch za KK-3. Čitateľ mal mať preto na pamäti, že priemery za krajiny sa nevyhnutne nezodpovedajú s priemerom väčšiny krajín v príslušnej skupine, pretože priemer odráža rozdielne počty obyvateľov príslušných krajín.

³ Hluk, znečistenie ovzdušia, neexistujúci prístup k zeleni, kvalita pitnej vody, zločin/násilie, odpadky alebo odpad na uliciach.

Ďalšie informácie

Teresa Renehan, styčná úradníčka pre informácie:
ter@eurofound.europa.eu

Európska nadácia pre zlepšovanie životných a pracovných podmienok,
Wyattville Road, Loughlinstown, Dublin 18, Írsko
Telefón: (+353 1) 204 31 00
E-mail: postmaster@eurofound.europa.eu
Internetová stránka: <http://www.eurofound.europa.eu>

Úrad pre publikácie

Publications.europa.eu